

Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus

SARI MIETTINEN

PÄÄSIHTEERI, KUNTOUTUKSEN UUDISTAMISKOMITEA

Työn lähtökohdat /komitean asettamispäätös

- * Kuntoutusjärjestelmä on hajanainen ja kuntoutuksen kokonaisuus muodostuu useista osajärjestelmistä
- * Kuntoutuksesta säädetään monissa eri laeissa

Kuntoutuksen uudistamiskomitea asetettu ajalle 1.9.-2016 - 30.9.2017

-> arvioi kuntoutuksen lainsäädännön ja rahoituksen muutostarpeet

-> tekee ehdotuksen uudistetuksi kuntoutusjärjestelmäksi ja sen edellyttämiksi säädösmuutoksiksi

Komitean **tavoitteena on yhdenvertainen, kustannustehokas ja ohjattava järjestelmä**, jolla tuetaan ja vahvistetaan kuntoutujan arjessa, työssä ja opiskelussa pärjäämistä, kotona asumista ja aktiivista osallistumista sekä pidennetään työuria.

Työn lähtökohdat /komitean asettamispäätös

Kuntoutus ei ole yksittäinen toimenpide vaan prosessi

Kuntoutuksen ja sitä edistävien toimintakäytäntöjen tulee toteutua osana monenlaisia prosesseja

- > hoidon
- > hoivan
- > osallisuuden
- > koulutuksen
- > työllistymisen
- > työssä jatkamisen
- > työhön paluun
- ...prosesseja

Komitean työn lopputuloksena tulisi olla yhtenäinen järjestelmä, jossa:

- Pääsy tarpeen arviointiin tapahtuu matalalla kynnyksellä ja viiveettä
- Yhdenvertainen pääsy kuntoutukseen
- Kuntoutuja osallistetaan kuntoutumisen prosessiin
- Vahvistetaan kuntoutujan kykyä kantaa vastuuta omasta kuntoutumisestaan
- Edetään suunnitelmallisesti
- Toimitaan monialaisesti ja asiakaslähtöisesti
- Integroitu palvelukokonaisuus
- Kuntoutuminen tapahtuu lähellä ihmisen arkea
- Järjestelmä on ohjattava
- Vastuunjaot ovat selkeät
- Yhtenäiset seurantatiedot
- Toiminta on läpinäkyvää ja resursseja käytetään tehokkaasti
- Parhaat toimintamallit ja uusin tutkimustieto saadaan käyttöön

Komiteassa työn alla olevien esitysten lähtökohtia

- **Tavoitteena toiminta- ja/tai työkyky** → tavoitteet lainsäädäntöön
- **Kuntoutuminen on osa saumatonta palvelujärjestelmää** → osaksi saumattomia hyvinvointipalveluja; (kuntoutus/asiakas)suunnitelma palveluprosessin alussa; kuntoutumisen arviointipisteet ("check points") prosessin varrelle; ei erillistä kuntoutuslainsäädäntöä
- **Kuntoutujan aktiivisuus** → kannusteet kuntoon sekä kuntoutujalle että palvelun tuottajalle
- **Lähipiirin tukeminen** → toiminta koskee myös kuntoutujan ympäristöä (työpaikka, koti, apuvälineet)

Komiteassa työn alla olevien esitysten lähtökohtia

SWOT / JÄRJESTELMÄN VAHVUUKSIA

- ***Osaaminen ja moniammatillinen toiminta*** → palveluohjaus tarpeellisten resurssien hyödyntämiseksi, kuntouttavan työotteen vahvistaminen
- ***Kuntoutuksen kytkentä hoitoketjuihin*** → käynnistyy ajoissa ja suunnitelmallisesti, riittävä ohjaus asiakkaan rinnalla
- ***Järjestöjen tärkeä rooli*** → vertaistuki ja muut järjestöjen palvelut suunnitelmallisesti mukaan

Komiteassa työn alla olevien esitysten lähtökohtia

SWOT / JÄRJESTELMÄN HEIKKOUKSIA

- **Hajanaisuus** → vastuunjako selkeäksi; riittävä ohjaus (palveluohjaus) asiakkaan rinnalla erityisesti silloin, kun kyseessä on monien palvelujen muodostama kokonaisuus; Case management -idea
- **Rahoituksen monimutkaisuus** → rahoituksen yksinkertaistaminen; Järjestämis- ja rahoitusvastuu samoissa käsissä; kannustavuus vaikuttaviin toimenpiteisiin
- **Käsitteet** → kuntoutuminen osaksi saumatonta palveluketjua
- **Koulutus, tutkimus- ja kehittämistoiminta (vaikuttavuuden arviointi)** → selkeästi määritellyt tahot vastaamaan koulutuksesta sekä vaikuttavuuden tutkimisesta ja kehittämisestä

Komiteassa työn alla olevien esitysten lähtökohtia

HYVÄT KÄYTÄNNÖT

- **Aikainen palvelutarpeen arviointi** → kuntoutus asiakasprosessin etulinjassa
- **Yhtenäiset laatukriteerit, monipuolisuus** → selkeä tavoitteenasettelu (toimintakyky, työkyky); koordinoitu monialainen tuki
- **Asiakasprosessia ohjaa yksi taho** → työnjako
- **Keskitetty kotiutuksen palvelumalli (EKSOTE)** → mahdollistettava myös jatkossa
- **Yhteisöllisyys** → kuntoutuminen kattaa myös läheiset ja toimintaympäristön (koti/työ) muuttamisen itsenäistä suoriutumista/työkykyä vastaavaksi

Komitean työskentelyn keskeisiä teemoja

- Työssä olevien kuntoutus
- Työttömien kuntoutus
- Työelämän ulkopuolella olevien (lapset, työikäiset, vanhukset) kuntoutus

- Asiakasprosessit
- Kuntoutuksen tavoitteellisuus
- Kuntoutusta koskevat suunnitelmat ja muut hoidon suunnitelmat

- Ammatillisen kuntoutuksen asema
- Järjestöjen rooli
- Liikenne- ja tapaturmavakuutuksen kuntoutus

- Apuvälineet, muutostyöt, läheisten tuki
- Kuntoutuksen tietojärjestelmät
- Koulutus, tutkimus ja kehittäminen
- SOTE –uudistuksen toimivat osat

Komitean työskentelyn keskeisiä teemoja 1

- Työssä olevien kuntoutus
- Työttömien kuntoutus
- Työelämän ulkopuolella olevien (lapset, työkäiset, vanhukset) kuntoutus

- Asiakasprosessit
- Kuntoutuksen tavoitteellisuus
- Kuntoutusta koskevat suunnitelmat ja muut hoidon suunnitelmat

- Ammatillisen kuntoutuksen asema
- Järjestöjen rooli
- Liikenne- ja tapaturmavakuutuksen kuntoutus

- Apuvälineet, muutostyöt, läheisten tuki
- Kuntoutuksen tietojärjestelmät
- Koulutus, tutkimus ja kehittäminen
- SOTE –uudistuksen toimivat osat

Työssä olevien kuntoutus

- Työterveyshuollon rooli
- Suhde sote-palveluihin
- Työeläkejärjestelmän ja KELAn työnjako

Työttömien kuntoutus

- SOTE-uudistus; maakunnat – sote –keskukset
- TEM/kasvupalvelut

Työelämän ulkopuolella olevien (lapset, työkäiset, vanhukset) kuntoutus

- Maakuntien ja sote-keskusten työnjako
- Toimeentuloturvan järjestäminen
- Monia kuntoutuspalveluja tarvitsevien asema
- Ohjaus ja valinnanvapaus
- Monialainen osaaminen

Komitean työskentelyn keskeisiä teemoja 2

- Työssä olevien kuntoutus
- Työttömien kuntoutus
- Työelämän ulkopuolella olevien (lapset, työikäiset, vanhukset) kuntoutus

- Asiakasprosessit
- Kuntoutuksen tavoitteellisuus
- Kuntoutusta koskevat suunnitelmat ja muut hoidon suunnitelmat

- Ammatillisen kuntoutuksen asema
- Järjestöjen rooli
- Liikenne- ja tapaturmavakuutuksen kuntoutus

- Apuvälineet, muutostyöt, läheisten tuki
- Kuntoutuksen tietojärjestelmät
- Koulutus, tutkimus ja kehittäminen
- SOTE –uudistuksen toimivat osat

Ammatillisen kuntoutuksen asema

- Vastuunjako
- Suhde muuhun kuntoutukseen

Järjestöjen rooli

- Vertaistuki, sopeutumisvalmennus yms.
- Suhde palvelujen tuottamiseen

Liikenne- ja tapaturmavakuutuksen kuntoutus

- Suhde muuhun kuntoutukseen
- Yhteistyö kuntoutuksessa sote-toimijoiden ja työterveyshuollon kanssa

Komitean työskentelyn keskeisiä teemoja 3

- Työssä olevien kuntoutus
- Työttömien kuntoutus
- Työelämän ulkopuolella olevien (lapset, työikäiset, vanhukset) kuntoutus

- Asiakasprosessit
- Kuntoutuksen tavoitteellisuus
- Kuntoutusta koskevat suunnitelmat ja muut hoidon suunnitelmat

- Ammatillisen kuntoutuksen asema
- Järjestöjen rooli
- Liikenne- ja tapaturmavakuutuksen kuntoutus

- Apuvälineet, muutostyöt, läheisten tuki
- Kuntoutuksen tietojärjestelmät
- Koulutus, tutkimus ja kehittäminen
- SOTE –uudistuksen toimivat osat

Asiakasprosessit

- tunnistetaan asiakaslähtöisesti kuntoutusprosessin alku ja loppu

Kuntoutuksen tavoitteellisuus

- Miten turvata kuntoutumisen selkeä tavoite: toimintakyky ja/tai työkyky?
- Yksittäisten lakien läpikäynti

Kuntoutusta koskevat suunnitelmat ja muut hoidon suunnitelmat

- Yhteensovitus

Komitean työskentelyn keskeisiä teemoja 4

- Työssä olevien kuntoutus
- Työttömien kuntoutus
- Työelämän ulkopuolella olevien (lapset, työkäiset, vanhuksset) kuntoutus

- Asiakasprosessit
- Kuntoutuksen tavoitteellisuus
- Kuntoutusta koskevat suunnitelmat ja muut hoidon suunnitelmat

- Ammatillisen kuntoutuksen asema
- Järjestöjen rooli
- Liikenne- ja tapaturmavakuutuksen kuntoutus

- Apuvälineet, muutostyöt, läheisten tuki
- Kuntoutuksen tietojärjestelmät
- Koulutus, tutkimus ja kehittäminen
- SOTE –uudistuksen toimivat osat

Kuntoutuksen tietojärjestelmät

- Suhde muihin tietojärjestelmiin
- Ylläpito

Apuvälineet, muutostyöt, läheisten tuki

- Miten saadaan luonnolliseksi osaksi kuntoutusta?

Koulutus, tutkimus ja kehittäminen

- Vaikuttavuuden arviointi
- Mitkä tahot vastuussa

SOTE –uudistus – miten säilyttää toimivat osat?

- Integroidut mallit
- Hoitoonohjaus
jne.

KIITOS!